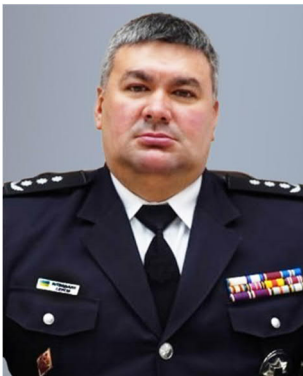

РОЗДІЛ III

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ Й ПОРЯДКУ

УДК: 342.922:346.5

DOI: <https://doi.org/10.32366/2709-9261-2021-2-2-75-86>

Вітвіцький Сергій Сергійович,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України
(*Донецький державний університет
внутрішніх справ, м. Маріуполь*)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4884-1883>

Захарченко Андрій Миколайович,
доктор юридичних наук, доцент
(*Донецький державний університет
внутрішніх справ, м. Маріуполь*)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6359-2475>

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ ВИМОГ ДОЗВІЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

У статті проаналізовано стан правового забезпечення контролю за дотриманням вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ. з удосконалення правового забезпечення цієї діяльності. Зокрема, запропоновано запровадження. Зосереджено увагу на проблемних питаннях, що виникають у діяльності органів Національної поліції України щодо здійснення такого контролю. Обґрунтовано пропозиції підходу, який передбачатиме проведення уповноваженими органами

Національної поліції України планових та позапланових перевірок дотримання вимог дозвільної системи, а також детальну регламентацію дій цих органів щодо організації проведення таких перевірок.

Ключові слова: дозвільна система органів внутрішніх справ; контроль; перевірка; Національна поліція України; суб'єкти господарювання.

Постановка проблеми. Однією з важливих складових діяльності Національної поліції України (далі – НПУ України) є здійснення контролю за дотриманням вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ, що спрямований на попередження та припинення порушень установлених правил поведінки зі зброєю, спеціальними засобами, боєприпасами, вибуховими речовинами та деякими іншими потенційно небезпечними предметами і матеріалами, стосовно яких діє спеціальний правовий режим. Від якісного здійснення такого контролю значною мірою залежить рівень захищеності громадян і стан публічної безпеки та порядку загалом. На сьогодні реалізація поліцією цієї функції супроводжується низкою проблем, що спричинені недосконалістю правового забезпечення

зазначеної діяльності.

Правову основу контролю за дотриманням вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ представлено нормами Закону України «Про Національну поліцію» [1], Положення про дозвільну систему, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 1992 р. № 576 [2], та Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України (далі – МВС України) від 21 серпня 1998 р. № 622 (далі – Інструкція № 622) [3]. При цьому названі вище нормативно-правові акти містять низку неточностей, прогалин та інших недоліків, що негативно впливає на правозастосовну практику.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальні питання функціонування дозвільної системи органів внутрішніх справ раніше розглядалися в наукових працях О. В. Харитонова [4], С. В. Діденка [5], А. Є. Фоменка [6] та інших авторів. Також деякі питання щодо здійснення контролю у цій сфері висвітлено у працях Ю. П. Жванка, В. А. Ташматова і В. М. Прядка. Зокрема, Ю. П. Жванко запропонував уточнити повноваження НП України щодо здійснення такого контролю [7, с. 173–174] та наголосив на необхідності систематизації нормативно-правових актів, що регулюють діяльність поліції з проведення перевірок дотримання вимог дозвільної системи [8, с. 235]. В. А. Ташматов та В. М. Прядко охарактеризували окремі особливості здійснення перевірки дотримання вимог дозвільної системи громадянами [9]. Разом з тим наразі є низка проблемних аспектів, які залишилися поза увагою представників юридичної науки та потребують теоретико-прикладного опрацювання. Зокрема, це стосується правового забезпечення діяльності органів НП України щодо організації планових і позапланових перевірок дотримання вимог дозвільної системи, визначення порядку вилучення предметів (матеріалів, речовин), на які поширюється дозвільна система, та ін.

Наведене вище свідчить про актуальність заявленої тематики та доцільність її дослідження.

Метою цієї статті є обґрунтування пропозицій щодо вдосконалення правового забезпечення контролю за дотриманням вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ.

Виклад основного матеріалу. Поняття дозвільної системи введено до національного законодавства із затвердженням Положення про дозвільну систему, згідно з яким це поняття визначено як особливий порядок виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, обліку й використання спеціально визначених предметів, матеріалів і речовин, а також відкриття та функціонування окремих підприємств, майстерень і лабораторій з метою охорони інтересів держави та безпеки громадян. Цим же Положенням визначено перелік об'єктів, на які поширюється дозвільна система (вогнепальна, холодна і пневматична зброя, вибухові матеріали та речовини тощо) [2].

Визначаючи компетенцію поліції у сфері дозвільної системи, у Законі України «Про Національну поліцію» встановлено, зокрема, що поліція відповідно до покладених на неї завдань здійснює контроль за дотриманням фізичними та юридичними особами спеціальних правил та порядку зберігання і використання

зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів та речовин, на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ (п. 21 ч. 1 ст. 23 Закону). При цьому зміст п. 8 ч. 1 ст. 31, ст. 39 Закону України «Про Національну поліцію» вказує на те, що основною формою такого контролю є перевірка дотримання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ, яка є одним з видів превентивних поліцейських заходів.

Основні положення стосовно проведення зазначених перевірок містяться у ст. 39 названого вище Закону, якою обумовлено, що поліція в порядку, визначеному МВС України, може оглядати за участю адміністрації (керівництва) юридичних осіб, фізичних осіб (у тому числі фізичних осіб-підприємців) чи їх уповноважених представників приміщення, де знаходяться зброя, спеціальні засоби, боєприпаси, вибухові речовини та матеріали, інші предмети, матеріали та речовини, щодо зберігання і використання яких визначено спеціальні правила або порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, а також безпосередньо оглядати місця їх зберігання з метою перевірки дотримання правил поведження з ними та правил їх використання. Також поліція може оглядати зброю, спеціальні засоби, боєприпаси, що знаходяться у фізичних та юридичних осіб, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання та використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ. При цьому порядок проведення вищевказаних перевірок визначено Інструкцією № 622.

Аналіз нормативних положень та правозастосовної практики щодо контролю за дотриманням вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ дозволяє виокремити низку проблемних питань, які потребують вирішення.

Насамперед слід відзначити, що нині в законодавстві міститься імперативна норма, згідно з якою інспектори дозвільної системи та дільничні офіцери поліції мають обстежувати об'єкти дозвільної системи щокварталу, а об'єкти, де зберігається велика кількість зброї (20 чи більше одиниць), і базові склади вибухових матеріалів та речовин – щомісяця (п. 13 Положення про дозвільну систему; п. 3.1 Інструкції № 622). Зі змісту цієї норми можна дійти висновку, що перевірки (обстеження) об'єктів дозвільної системи із зазначеною періодичністю мають проводитися обов'язково, і проведення таких перевірок не повинно залежати від виникнення якихось додаткових юридичних фактів. Водночас законодавством взагалі не конкретизовано коло підготовчих дій поліції, які мають передувати проведенню перевірок (наприклад, документальне оформлення рішення про проведення перевірки, попереднє повідомлення відповідної юридичної чи фізичної особи про дату та час проведення запланованої перевірки та ін.), що вносить елементи правової невизначеності у відносини між контролюючими та підконтрольними суб'єктами.

У зв'язку з наведеним вище представляє інтерес підхід, що наявний в інших нормативно-правових актах з питань здійснення державного контролю (нагляду) та передбачає розрізнення планових і позапланових заходів контролю (нагляду) з уточненням, що планові заходи здійснюються за умови попереднього письмового повідомлення підконтрольного суб'єкта про проведення відповідного заходу, тоді як позапланові заходи здійснюються без такого повідомлення в разі виникнення для цього певних підстав, вичерпний перелік яких закріплено законодавством. Також щодо сукупності підготовчих дій контролюючих органів стосовно

проведення планових та позапланових заходів здійснено достатньо детальну правову регламентацію (ст.ст. 5, 6 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» [10], п. 3–13, 19–22, 31–35 Положення про порядок проведення перевірок додержання законодавства про захист економічної конкуренції [11] та ін.).

Такий підхід доцільно застосувати й для регулювання відносин щодо здійснення контролю за додержанням вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ, що сприятиме досягненню в цих відносинах належного рівня прозорості та прогнозованості, а також збалансуванню інтересів їх учасників.

Продовжуючи дослідження, варто звернути увагу на зміст ч. 3 ст. 39 Закону України «Про Національну поліцію», згідно з якою поліція відповідно до порядку, визначеного МВС України, вилучає зброю, спеціальні засоби, боєприпаси, вибухові речовини та матеріали, інші предмети, матеріали та речовини, щодо зберігання і використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, а також опечатує і закриває об'єкти, де вони зберігаються чи використовуються (у тому числі стрілецькі тири, стрільбища невійськового призначення, мисливські стенди, підприємства та майстерні з виготовлення і ремонту зброї, спеціальних засобів, боєприпасів, магазини, у яких здійснюється їх продаж, піротехнічні майстерні, пункти вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил поводження з ними та їх застосування) у випадку виявлення порушення правил поводження з ними та правил їх використання, що загрожують громадській безпеці, до усунення таких порушень. Подібні за змістом положення закріплено і у гл. 4 розд. I Інструкції № 622.

Аналіз матеріалів практики вказує на те, що застосування наведених положень законодавства супроводжується ускладненнями. А саме, виявляється, що в низці випадків опечатування та закриття поліцією певних об'єктів дозвільної системи (зокрема, підприємств і магазинів) унеможлиблює подальше усунення порушень на цих об'єктах. Зважаючи на це, замість опечатування зазначених об'єктів посадові особи поліції іноді приймають рішення про призупинення роботи об'єктів дозвільної системи до усунення виявлених порушень. У свою чергу, прийняття таких рішень дає привід для звернення до суду щодо їх оскарження, оскільки ані в Законі про поліцію, ані в інших нормативно-правових актах не передбачено можливості призупинення роботи зазначених об'єктів [12; 13]. При цьому правомірність прийняття поліцією таких рішень суди оцінюють по-різному. Наприклад, рішенням Житомирського окружного адміністративного суду від 18 березня 2020 р. у справі № 240/616/20 задоволено позов приватного підприємства «Фобос» до посадових осіб Головного управління НП України в Житомирській області про визнання протиправними їхніх дій щодо призупинення функціонування належного позивачу магазину з торгівлі зброєю невійськового призначення. У рішенні суд, зокрема, звернув увагу на те, що затверджена Інструкцією № 622 форма акта перевірки об'єкта дозвільної системи не передбачає прийняття рішення про призупинення роботи об'єкта до усунення порушень [12]. Натомість суд апеляційної інстанції не погодився з такою позицією і зазначив, що заборона функціонування та призупинення роботи об'єкта дозвільної системи фактично є однаковими діями та мають на меті однакові наслідки [14].

Наведені вище факти свідчать про необхідність додаткової регламентації порушеного питання для усунення можливості неоднозначної інтерпретації розглянутих положень нормативно-правових актів. З урахуванням цього та

зважаючи на потреби практики, на рівні законодавства доцільно закріпити повноваження поліції щодо застосування такого заходу реагування на порушення правил на об'єктах дозвільної системи, як призупинення функціонування об'єкта до усунення виявлених порушень.

Водночас на практиці виникають і спірні ситуації щодо визначення уповноважених представників юридичних осіб, у присутності яких мають проводитися перевірки об'єктів дозвільної системи (як це передбачено ч. 1 ст. 39 Закону «Про Національну поліцію», гл. 4 розд. I Інструкції № 622). Так, у ході розгляду згаданої справи суд першої інстанції дійшов висновку, що з урахуванням вимог Інструкції № 622 органи поліції мають право оглядати приміщення, де знаходиться зброя, у присутності адміністрації підприємства, що перевіряється. Однак особа, у присутності якої посадовці ГУНП у Житомирській області проводили перевірку магазину ПП «Фобос», є продавцем та до адміністрації підприємства не належить, у зв'язку з чим відповідачем порушено положення Інструкції № 622 та проведено перевірку без представника адміністрації підприємства [12]. Разом з тим суд апеляційної інстанції застосував іншу позицію, посилаючись на те, що згідно з наказами директора підприємства про прийом на роботу та дозволом на право відкриття та функціонування об'єкта дозвільної системи вищевказана особа є відповідальною особою за облік та зберігання вогнепальної зброї, пристроїв та боєприпасів на цьому об'єкті дозвільної системи. Зважаючи на це, колегія суддів зазначила, що перевірку проведено відповідачами у присутності уповноваженого представника, відповідального за облік та збереження вогнепальної зброї, а тому відповідачі діяли в межах наданих повноважень на підставі норм чинного законодавства [14].

У зв'язку із виникненням таких протиріч у правозастосовній практиці вбачається, що попередженню подібних спірних ситуацій може сприяти конкретизація положень законодавства стосовно кола осіб, у присутності яких мають проводитися перевірки додержання вимог дозвільної системи. А саме, доцільно передбачити, що до кола таких осіб належать й наймані працівники підприємств, установ, організацій, фізичних осіб-підприємців, призначені відповідальними за придбання (зберігання, перевезення) предметів, матеріалів та речовин, на які поширюється дія дозвільної системи.

Водночас варто акцентувати увагу на тому, що попри вимоги ч. 3 ст. 39 Закону України «Про Національну поліцію» законодавством дотепер не визначено порядок (у тому числі підстави) вилучення зброї, інших предметів і матеріалів, на які поширюється дозвільна система. Ця прогалина потребує невідкладного усунення, адже її наявність створює передумови для порушення, з одного боку, інтересів суспільства, а з іншого – інтересів власників таких предметів і матеріалів. У цьому контексті вбачається, що вилучення таких предметів (матеріалів) має здійснюватися в разі неможливості усунення загрози громадській безпеці в інший спосіб та оформлюватися складанням відповідного акта із зазначенням у ньому переліку вилучених предметів (матеріалів). Водночас окремої регламентації потребують й питання щодо зберігання вилучених предметів (матеріалів) та умов і порядку їх повернення власникам.

Ще одне проблемне питання полягає у частковому дублюванні контрольних функцій стосовно суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність із виробництва, ремонту, торгівлі вогнепальною зброєю невійськового призначення, боєприпасами до неї, холодною та охолощеною зброєю, пневматичною зброєю

калібру понад 4,5 мм і швидкістю польоту кулі понад 100 м/с; виробництва спеціальних засобів, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії, індивідуального захисту, активної оборони та їх продажу. Так, з одного боку, діяльність таких суб'єктів підлягає контролю органів НП України стосовно дотримання вимог дозвільної системи згідно з правилами, установленими ст. 39 Закону «Про Національну поліцію» та Інструкцією № 622. З іншого боку, зазначену діяльність включено до переліку видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, а тому щодо цих суб'єктів господарювання органом ліцензування (яким визначено Міністерство внутрішніх справ України) здійснюється й контроль за додержанням ліцензійних умов згідно із законодавством про ліцензування (п. 11 ч. 1 ст. 7, ч. 2–8 ст. 19 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» [15], п. 11 Переліку органів ліцензування, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2015 р. № 609 [16]). З юридичної точки зору названі сфери державного контролю є різними, але фактично вони пов'язані, унаслідок чого деякі одні й ті самі питання діяльності вказаних вище суб'єктів господарювання нині підлягають подвійній перевірці різними органами. Зокрема, це стосується додержання вимог до приміщень для зберігання зброї, що встановлені як Інструкцією № 622, так і Ліцензійними умовами щодо відповідного виду господарської діяльності [17; 14].

З огляду на зазначене, існує необхідність опрацювання механізму, який би перешкоджав здійсненню різними органами (органами Національної поліції України та Міністерством внутрішніх справ України) заходів державного контролю з одних і тих самих питань, адже це пов'язано із ризиком надмірного втручання в діяльність суб'єктів господарювання. Варіантом вирішення цієї проблеми може стати одночасне та скоординоване проведення цими органами комплексних перевірок з відповідних питань діяльності підконтрольних суб'єктів господарювання, що потребуватиме попереднього внесення до законодавства відповідних змін.

У межах досліджуваного кола питань також варто зауважити, що на сьогодні відносини, пов'язані із здійсненням контролю у сфері дозвільної системи та обігом зброї, боєприпасів і вибухових матеріалів, регулюються переважно на рівні підзаконного нормативно-правового акта (Інструкції № 622), що не відповідає ступеню важливості цих відносин. Про недосконалість стану правового регулювання в цій сфері та необхідність прийняття окремого закону, який би визначав правовий режим цієї категорії об'єктів, часто наголошувалося в різних джерелах. На розгляд Верховної Ради України вже неодноразово виносилися різні варіанти законопроектів, спрямованих на визначення особливостей правового режиму зброї та інших об'єктів дозвільної системи, але жоден із них не був прийнятий парламентом як закон. Зазначене стосується і нещодавнього проекту Закону про обіг цивільної вогнепальної зброї та бойових припасів до неї (реєстр. № 4335 від 06.11.2020 р.), який у березні 2021 р. було відхилено і знято з розгляду [18].

Визнаючи потребу у прийнятті спеціального закону щодо правового режиму зброї та інших об'єктів дозвільної системи, у тому числі регламентації на рівні цього закону основних питань здійснення контролю у цій сфері, слід також акцентувати увагу на тому, що серед усієї сукупності юридичних і фізичних осіб, діяльність яких підлягає такому контролю, значна частина здійснює господарську діяльність, тобто має статус суб'єктів господарювання. Але попри це відносини, що виникають у зв'язку із здійсненням контролю за додержанням цими суб'єктами вимог

дозвільної системи органів внутрішніх справ, нині перебувають поза сферою дії Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності». Такий підхід навряд чи можна вважати виправданим, адже у вказаному Законі є низка основоположних норм, які є цілком прийнятними і для регулювання вищевказаних відносин (він визначає правові та організаційні засади, основні принципи й порядок здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, загальні повноваження органів державного нагляду (контролю), їх посадових осіб і права, обов'язки та відповідальність суб'єктів господарювання під час здійснення державного нагляду (контролю), а також передбачає необхідність внесення відповідних відомостей до інтегрованої автоматизованої системи державного нагляду (контролю).

Зважаючи на зазначене, доцільно встановити правило, відповідно до якого органи НП України здійснюватимуть контроль за додержанням суб'єктами господарювання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ згідно із Законом України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» з урахуванням особливостей, визначених спеціальним законом щодо правового режиму зброї та інших об'єктів дозвільної системи.

Поряд із цим у розвиток положень указаних законів доцільно прийняти окремий підзаконний нормативно-правовий акт, який би деталізував порядок здійснення контролю за додержанням вимог дозвільної системи, у тому числі регламентував внутрішньо-організаційні питання відповідної діяльності органів (підрозділів) НП України. У цьому контексті варто відзначити, що Планом діяльності НП України з підготовки проєктів регуляторних актів на 2016 рік передбачалася необхідність підготовки проєкту наказу МВС України «Про затвердження Інструкції про здійснення органами Національної поліції України заходів з контролю за дотриманням правил та порядку зберігання і використання предметів, матеріалів та речовин, на які поширюється дозвільна система» [19]. Один із варіантів проєкту такої Інструкції було оприлюднено ще наприкінці 2015 року [20], однак дотепер відповідний регуляторний акт не прийнято, і необхідність у цьому все ще залишається.

Висновки. На основі проведеного дослідження для вдосконалення правового забезпечення контролю за дотриманням вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ пропонується:

1) запровадження підходу, який передбачатиме проведення уповноваженими органами (підрозділами) НП України планових та позапланових перевірок дотримання вимог дозвільної системи (у тому числі закріплення вичерпного переліку підстав для проведення позапланових перевірок), а також детальну регламентацію підготовчих дій цих органів (підрозділів) щодо організації проведення таких перевірок;

2) закріплення повноважень поліції щодо застосування такого заходу реагування на порушення правил на об'єктах дозвільної системи, як призупинення функціонування об'єкта до усунення виявлених порушень;

3) конкретизація положень законодавства стосовно кола осіб, у присутності яких мають проводитися перевірки додержання вимог дозвільної системи, з віднесенням до них найманих працівників підприємств, установ, організацій, фізичних осіб-підприємців, призначених відповідальними за придбання (зберігання, перевезення) предметів, матеріалів та речовин, на які поширюється дія дозвільної системи;

4) визначення порядку вилучення поліцією зброї, інших предметів і

матеріалів, на які поширюється дозвільна система, у разі виявлення на об'єктах дозвільної системи порушень, що загрожують громадській безпеці;

5) установа правил, спрямованих на координацію діяльності органів НП України та МВС України під час здійснення контролю за дотриманням суб'єктами господарювання вимог дозвільної системи та дотриманням ліцензійних умов щодо відповідних видів господарської діяльності з метою недопущення здійснення цими органами заходів державного контролю з одних й тих самих питань.

Наведені вище пропозиції варто врахувати під час доопрацювання правової основи контролю за дотриманням вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ за такими напрямками:

1) поширення дії Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» на відносини, що виникають у зв'язку із здійсненням контролю за дотриманням суб'єктами господарювання вимог дозвільної системи;

2) розробка та прийняття спеціального закону щодо правового режиму зброї та інших об'єктів дозвільної системи, у тому числі визначення на рівні цього закону основних особливостей здійснення контролю за дотриманням вимог дозвільної системи;

3) конкретизація порядку здійснення зазначеного контролю на рівні окремого підзаконного нормативно-правового акта МВС України (з одночасним визнанням такими, що втратили чинність, Положення про дозвільну систему та Інструкції № 622).

Перспективи подальших розвідок. Проведене дослідження не вичерпує всіх проблемних питань правового забезпечення контролю за дотриманням вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ. Зокрема, додаткового опрацювання потребують питання щодо підстав та порядку застосування органами НП України різних заходів реагування в разі виявлення порушень зазначених вимог, а також притягнення порушників до відповідальності.

Список використаних джерел

1. Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379.
2. Про затвердження Положення про дозвільну систему : Постанова Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 1992 р. № 576 (зі змінами). *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-92-%D0%BF#Text> (дата звернення: 29.06.2021).
3. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 21 серпня 1998 р. № 622. *Офіційний вісник України*. 1998. № 42. Ст. 1574.
4. Харитонов О. В. Дозвільна система в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Х., 2004. 20 с.
5. Діденко С. В. Адміністративно-правове забезпечення обігу та застосування зброї в Україні : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Відкритий міжнар. ун-т розвитку людини «Україна». К., 2016. 38 с.
6. Фоменко А. Є. Адміністративні послуги Національної поліції України у сфері дозвільної системи. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. Випуск 2, ч. 2. С. 249–253.

7. Жванко Ю. П. Адміністративно-правові засади діяльності Національної поліції України у сфері дозвільної системи в умовах особливих правових режимів : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Держ. НДІ МВС України. Київ, 2019. 234 с.
8. Жванко Ю. П. Перевірка дотримання вимог дозвільної системи як один із видів превентивної діяльності поліції. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти* : матер. III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 15 бер. 2019 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. С. 233–235.
9. Ташматов В. А., Прядко В. М. Деякі особливості здійснення перевірки дотримання вимог дозвільної системи громадянами як один із видів превентивних поліцейських заходів. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2019. № 3. С. 36–40.
10. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : Закон України від 5 квітня 2007 р. № 877-V. *Відомості Верховної Ради України*. 2007. № 29. Ст. 389.
11. Про Положення про порядок проведення перевірок додержання законодавства про захист економічної конкуренції : розпорядження Антимонопольного комітету України від 25 грудня 2001 р. № 182-р. *Офіційний вісник України*. 2002. № 7. Ст. 323.
12. Рішення Житомирського окружного адміністративного суду від 18 березня 2020 р. у справі № 240/616/20. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88296193> (дата звернення: 29.06.2021).
13. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 8 квітня 2020 р. у справі № 816/107/17. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88654774> (дата звернення: 29.06.2021).
14. Постанова Сьомого апеляційного адміністративного суду від 5 серпня 2020 р. у справі № 240/616/20. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90845757> (дата звернення: 29.06.2021).
15. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 2 березня 2015 р. № 222-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 23. Ст. 158.
16. Про затвердження переліку органів ліцензування та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України : Постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2015 р. № 609. *Офіційний вісник України*. 2015. № 68. Ст. 2232.
17. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва та ремонту вогнепальної зброї невійськового призначення і боєприпасів до неї, холодної зброї, пневматичної зброї калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів на секунду, торгівлі вогнепальною зброєю невійськового призначення та боєприпасами до неї, холодною зброєю, пневматичною зброєю калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів на секунду; виробництва спеціальних засобів, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії, індивідуального захисту, активної оборони та їх продажу : Постанова Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2015 р. № 1000. *Офіційний вісник України*. 2015. № 98. Ст. 3357.
18. Проект Закону про обіг цивільної вогнепальної зброї та бойових припасів до неї (реєстр. № 4335 від 06.11.2020). *Відомості Верховної Ради України*. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70363 (дата звернення: 30.06.2021)
19. План діяльності Національної поліції України з підготовки проєктів регуляторних актів на 2016 рік. *Офіційний вебпортал Міністерства внутрішніх справ України*. URL: <https://mvs.gov.ua/uk/ministry/regulyatorni-akti/plan-diyalnosti-nacionalnoyi-policiyi-ukrayini-z-pidgotovki-proektiv-regulyatornix-aktiv-na-2016-rik> (дата звернення: 30.06.2021).
20. Про здійснення органами Національної поліції України заходів з контролю за дотриманням правил та порядку зберігання і використання предметів, матеріалів та речовин, на які поширюється дозвільна система : проєкт наказу Міністерства внутрішніх справ України. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/NT1973.html (дата звернення: 30.06.2021).

References

1. Pro Natsionalnu politsiiu : Zakon Ukrainy vid 2 lypnia 2015 r. № 580-VIII. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy [About the National Police : Law of Ukraine dated July 2, 2015. Information of the Verkhovna Rada of Ukraine]. 2015. № 40–41. St. 379 [in Ukrainian].

2. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro dozvilnu system : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 12 zhovtnia 1992 r. № 576. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy [On approval of the Regulations on the permitting system : Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated October 12, 1992. Information of the Verkhovna Rada of Ukraine]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-92-%D0%BF#Text> (data zvernennia: 29.06.2021) [in Ukrainian].
3. Pro zatverdzhennia Instruksii pro poriadok vyhotovlennia, prydbannia, zberihannia, obliku, perevezennia ta vykorystannia vohnepalnoi, pnevmatychnoi, kholodnoi i okholoshchenoї zbroi, prystroiv vitchyznianoho vyrobnytstva dlia vidstrilu patroniv, sporiadzhennykh humovymy chy analogichnymy za svoimy vlastyvostiamy metalnymy snariadamy nesmertelnoi dii, ta patroniv do nykh, a takozh boieprypasiv do zbroi, osnovnykh chastyn zbroi ta vybukhovykh materialiv : nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy vid 21 serpnia 1998 r. № 622. Ofitsiinyi visnyk Ukrainy [On approval of the Instruction on the procedure for manufacture, purchase, storage, accounting, transportation and use of firearms, pneumatic, melee and melee weapons, devices of domestic production for firing cartridges equipped with rubber or similar non-lethal metal shells, and cartridges to them, and also ammunition for weapons, main parts of weapons and explosives : Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine dated August 21, 1998. Official Gazette of Ukraine]. 1998. № 42. St. 1574 [in Ukrainian].
4. Kharytonov, O. V. (2004). Dozvilna systema v Ukraini [Permitting system in Ukraine] : avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.07. Nats. yuryd. akad. Ukrainy im. Yaroslava Mudroho. Kh. 20 s. [in Ukrainian].
5. Didenko, S. V. (2016). Administratyvno-pravove zabezpechennia obihu ta zastosuvannia zbroi v Ukraini [Administrative and legal support for the circulation and use of weapons in Ukraine] : avtoref. dys. ... d-ra yuryd. nauk : 12.00.07. Vidkrytyi mizhnar. un-t rozvytku liudyny «Ukraina». K. 38 s. [in Ukrainian].
6. Fomenko, A. Ie. (2016). Administratyvni posluhy Natsionalnoi politsii Ukrainy u sferi dozvilnoi systemy. Naukovi visnyk publicznego ta pryvatnoho prava [Administrative services of the National Police of Ukraine in the field of permitting system. Scientific Bulletin of Public and Private Law]. Vypusk 2, ch. 2. S. 249–253 [in Ukrainian].
7. Zhvanko, Yu. P. (2019). Administratyvno-pravovi zasady diialnosti Natsionalnoi politsii Ukrainy u sferi dozvilnoi systemy v umovakh osoblyvykh pravovykh rezhymiv [Administrative and legal bases of activity of the National Police of Ukraine in the sphere of the permitting system in the conditions of special legal regimes] : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.07. Derzh. NDI MVS Ukrainy. Kyiv. 234 s. [in Ukrainian].
8. Zhvanko, Yu. P. (2019). Perevirka dotrymannia vymoh dozvilnoi systemy yak odyin iz vydiv preventyvnoi diialnosti politsii [Verification of compliance with the requirements of the permitting system as one of the types of preventive police activities]. Mizhnarodna ta natsionalna bezpeka: teoretychni i prykladni aspekty : mater. III Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (m. Dnipro, 15 ber. 2019 r.). Dnipro : Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav. S. 233–235 [in Ukrainian].
9. Tashmatov, V. A., Priadko, V. M. (2019). Deiaki osoblyvosti zdiisnennia perevirky dotrymannia vymoh dozvilnoi systemy hromadianamy yak odyin iz vydiv preventyvnykh politseyskykh zakhodiv. Pivdenoukrainskyi pravnychi chasopys [Some features of the verification of compliance with the requirements of the permitting system by citizens as one of the types of preventive police measures. South Ukrainian Law Journal]. № 3. S. 36–40 [in Ukrainian].
10. Pro osnovni zasady derzhavnogo nahliadu (kontroliu) u sferi hospodarskoi diialnosti : Zakon Ukrainy vid 5 kvitnia 2007 r. № 877-V. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy [On the basic principles of state supervision (control) in the sphere of economic activity : Law of Ukraine dated April 5, 2007. Information of the Verkhovna Rada of Ukraine]. 2007. № 29. St. 389 [in Ukrainian].
11. Pro Polozhennia pro poriadok provedennia perevirok doderzhannia zakonodavstva pro zakhyst ekonomichnoi konkurentsii : Rozporiadzhennia Antymonopolnoho komitetu Ukrainy vid 25 hrudnia 2001 r. № 182-r. Ofitsiinyi visnyk Ukrainy [On the Regulations on the procedure for conducting inspections of compliance with the legislation on protection of economic competition : Order of the Antimonopoly Committee of Ukraine dated December 25, 2001. Official Gazette of Ukraine]. 2002. № 7. St. 323 [in Ukrainian].

12. Rishennia Zhytomyrskoho okruzhnoho administratyvnoho sudu vid 18 bereznia 2020 r. u spravi № 240/616/20. Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen [Decision of the Zhytomyr District Administrative Court of March 18, 2020 in case № 240/616/20. Unified state register of court decisions]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88296193> (data zvernennia: 29.06.2021) [in Ukrainian].
13. Postanova Verkhovnoho Sudu u skladi kolehii suddiv Kasatsiinoho administratyvnoho sudu vid 8 kvitnia 2020 r. u spravi № 816/107/17. Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen [Resolution of the Supreme Court in the composition of the panel of judges of the Administrative Court of Cassation of April 8, 2020 in case № 816/107/17. Unified state register of court decisions]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88654774> (data zvernennia: 29.06.2021) [in Ukrainian].
14. Postanova Somoho apeliatsiinoho administratyvnoho sudu vid 5 serpnia 2020 r. u spravi № 240/616/20. Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen [Resolution of the Seventh Administrative Court of Appeal of 5 August 2020 in case № 240/616/20. Unified state register of court decisions]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90845757> (data zvernennia: 29.06.2021) [in Ukrainian].
15. Pro litsenzuvannia vydiv hospodarskoi diialnosti : Zakon Ukrainy vid 2 bereznia 2015 r. № 222-VIII. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy [On licensing of economic activities : Law of Ukraine dated March 2, 2015. Information of the Verkhovna Rada of Ukraine]. 2015. № 23. St. 158 [in Ukrainian].
16. Pro zatverdzhennia pereliku orhaniv litsenzuvannia ta vyznannia takymy, shcho vtratyly chynnist, deiakykh postanov Kabinetu Ministriv Ukrainy : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 5 serpnia 2015 r. № 609. Ofitsiinyi visnyk Ukrainy [On approval of the list of licensing bodies and recognition as invalid of some resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine : Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated August 5, 2015. Official Gazette of Ukraine]. 2015. № 68. St. 2232 [in Ukrainian].
17. Pro zatverdzhennia Litsenziinykh umov provadzhennia hospodarskoi diialnosti z vyrobnytstva ta remontu vohnepalnoi zbroi neviiskovoho pryznachennia i boieprypasiv do nei, kholodnoi zbroi, pnevmatychnoi zbroi kalibru ponad 4,5 milimetra i shvydkistiu polotu kuli ponad 100 metriv na sekundu, torhivli vohnepalnoiu zbroieiu neviiskovoho pryznachennia ta boieprypasamy do nei, kholodnoiu zbroieiu, pnevmatychnoiu zbroieiu kalibru ponad 4,5 milimetra i shvydkistiu polotu kuli ponad 100 metriv na sekundu; vyrobnytstva spetsialnykh zasobiv, zariadzhennykh rehovynamy slozotochyvoi ta drativnoi dii, individualnoho zakhystu, aktyvnoi oborony ta yikh prodazhu : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 2 hrudnia 2015 r. № 1000. Ofitsiinyi visnyk Ukrainy [About approval of License conditions of carrying out economic activity on production and repair of the firearm of non-military purpose and ammunition to it, the cold weapon, the pneumatic weapon of caliber over 4,5 millimeters and speed of flight of a bullet over 100 meters per second, trade in the firearm of non-military purpose and ammunition to it , melee weapons, pneumatic weapons with a caliber of more than 4,5 millimeters and a bullet speed of more than 100 meters per second; production of special means charged with substances of lacrimation and irritating action, individual protection, active defense and their sale : Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 2, 2015 № 1000. Official Gazette of Ukraine]. 2015. № 98. St. 3357 [in Ukrainian].
18. Proiekt Zakonu pro obih tsyvilnoi vohnepalnoi zbroi ta boiovykh prypasiv do nei (reiestr. № 4335 vid 06.11.2020). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy [Draft Law on Circulation of Civilian Firearms and Ammunition (Reg. № 4335 of 06.11.2020). Information of the Verkhovna Rada of Ukraine]. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70363 (data zvernennia: 30.06.2021) [in Ukrainian].
19. Plan diialnosti Natsionalnoi politsii Ukrainy z pidhotovky proektiv rehuliatornykh aktiv na 2016 rik. Ofitsiinyi vebportal Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy [Activity plan of the National Police of Ukraine for the preparation of draft regulatory acts for 2016. Official web portal of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]. URL: <https://mvs.gov.ua/uk/ministry/regulyatorni-akti/plan-diyalnosti-natsionalnoyi-politsiyi-ukrayini-z-pidgotovki-proektiv-regulyatornix-aktiv-na-2016-rik> (data zvernennia: 30.06.2021) [in Ukrainian].
20. Pro zdiisnennia orhanamy Natsionalnoi politsii Ukrainy zakhodiv z kontroliu za dotrymanniam pravyl ta poriadku zberihannia i vykorystannia predmetiv, materialiv ta rehovyn, na yaki poshyriuietsia dozvilna systema : proiekt nakazu Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy [On the implementation by the National Police of Ukraine of measures to monitor compliance with the

rules and procedures for storage and use of objects, materials and substances covered by the permitting system: draft Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/NT1973.html (data zvernennia: 30.06.2021) [in Ukrainian].

Vitvitskiy Sergiy,

Doctor of Law, Professor

Honored Lawyer of Ukraine

(Donetsk State University of Internal Affairs, Mariupol)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4884-1883>**Zakharchenko Andriy,**

Doctor of Law, Associate Professor

(Donetsk State University of Internal Affairs, Mariupol)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6359-2475>

LEGAL PROVISION OF CONTROL FOR COMPLIANCE WITH THE REQUIREMENTS OF THE PERMITTING SYSTEM OF INTERNAL AFFAIRS

The article analyzes the state of legal support for compliance with the requirements of the permitting system of the Internal Affairs. The focus is on the problematic issues that arise in the activities of the National Police in exercising such control. According to the results of the study, in order to improve the legal support of control over the observance of the requirements of the permitting system of the Internal Affairs bodies, it is proposed: 1) introduction of an approach that will provide for the authorized bodies (units) of the National Police to conduct scheduled and unscheduled inspections of compliance with the permitting system (including the establishment of an exhaustive list of grounds for unscheduled inspections), as well as detailed regulation of preparatory actions of these bodies (units) conducting such inspections; 2) consolidation of the powers of the police to apply such a measure to respond to violations of the rules at the facilities of the permitting system, as the suspension of the operation of the facility until the identified violations are eliminated; 3) specification of the provisions of the legislation regarding the range of persons in whose presence the inspections of compliance with the requirements of the permitting system are to be carried out, including employees of enterprises, institutions, organizations, natural persons-entrepreneurs responsible for acquisition (storage, transportation) of items, materials and substances covered by the permitting system; 4) determination of the procedure for seizure by the police of weapons, other items and materials covered by the permitting system, in case of detection of violations threatening public safety at the objects of the permitting system; 5) establishment of rules aimed at coordinating the activities of the National Police and the Ministry of Internal Affairs of Ukraine in monitoring compliance by business entities with the permitting system and compliance with licensing conditions for relevant economic activities in order to prevent these bodies from carrying out state control measures the same issues.

Key words: permitting system of the Internal Affairs bodies; control; inspection; National Police of Ukraine; business entities.

Надіслано до редколегії 13.08.2021
Рекомендовано до публікації 17.08.2021